

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű újságja

Előfizetési ára: egész évre 10 ft, félévre 5 ft,
negyedévre 2 ft 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdeté-
sek díjszabás szerinti. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székely-
udvarhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Post-
takarékpénztári csekk- és kúlingszámla 10489. sz.

Munka-esték, kötőkék.

(— gh.) Más idők, más em-
berék.

Több évvel ezelőtt Székely-
udvarhelyt munka-esték, kötő-
kék is voltak. Kedélyes, csalá-
dias összejövetelek.

Kézi-munka mellett néhány
órát beszélgetett a város társa-
dalmának javarésze és néhány
fillért dobtak a kilet! perselybe.

A fillérekből koronák, majd
20 ezer koronát meghaladó
vagyon gyűlt össze. Ezenkívül
évről-évre sok szegény könnyeit
felszárította a jólékonyság.

Ezért a helyes, patriarkális
estéket most, a hadbavonultak
számára készítendő meleg hol-
mik munkálása alkalmából le-
hetne új életre kelteni.

Vacsora után egy-két órát
gy nagyon kellemesen tudná-
nak asszonyaink és leányaink
eltölteni.

Vonzóvá tenné ez estéket a
híreleri legújabb hírek és egyéb
apróságok felolvasása.

Ezen estéket Székelyudvar-
helyt senki sem tudná úgy ösz-
szehozni, mint Ugron János fő-
ispán köztisztviselő- és szeretetben
álló felesége: oroszfaji Mitó
Margit ő méltósága, akinek ne-
vében egy aláírási ívet lehetne
körözni s mi hisszük, hogy a
város hölgyközönsége, ösztö-
nözve a hazafias céltól, töme-
gesen csoportosulna köréje.

A társadalmi együttérzés, a
mindenkit közeli érintő há-
borús állapotról szerethető he-
lyes értesülések, ismeretek és
felfogások szempontjából is
szükségesnek tartjuk az ilyen
összejöveteleket az egész Szé-
kelyföldön.

Gyergyószentmiklóson már
hetenként 3-4 szetre tervezik
az összejöveteleket.

Kíváncsian várjuk a többi
székely városok társadalmának
is hasonló mozgalmait.

A magyar nemzethez.

Írta: Pál István közlegény.

Árpádok, Hunyadiak,
Rákócziak sarja!
Most van a hazátok
A legnagyobb bajba —
Két ellenség rajta.
Talpra magyar! Talpra!

Kutya szerb-rác, orosz
Gyilkos, vad és gonosz.
Kétfelől tör rátok!
Most kell megövjátok
Szép magyar hazátok!
Talpra magyar! Talpra!

Ki vérével óvta
Egy ezredév óta,
Nem tud pihenni itt,
Ha tőlünk elveszik
Imádott porait!
Talpra magyar! Talpra!

Mit vérökkel óvtak,
Örökségül hagytak,
Nevet, dicsőséget,
Hitet és hűséget —
Csatára hív téged!
Talpra magyar! Talpra!

Királyunk szavára
Menjünk a csatára,
Védjük meg e földet,
Nagy örökségünket,
Édes tüzhelyünket!
Talpra magyar! Talpra!

Hogyha golyó talál,
Édes lesz a halál, —
Éltünkét áldozván
Érted drága hazám,
Dicső csaták zaján.
Talpra magyar! Talpra!

Vitéz magyar ősök,
Tetteitek örök,
Poraitok áldott,
Kik reánk hagyátok
Szép Magyarországot!
Talpra magyar! Talpra!

Székelyudvarhely, 1914. szept. 8.

Hósapkát, érmele- gitőt, haskötőt a katonáknak!

Hatszáz ezer darab van
szükség.

Felhívás a honleányaihoz.

A Hadsegélyző Hivatal felhívására
sok ezer jószágos kéz dolgozik az
országban azokon a hósapkákon,
érmelegítőkön, amelyek hadakelt
katonáinknak kellenek! Ezekre a
cikkekre most már sürgős szükség
lévén, elérkezett az ideje annak, hogy
a lehető leggyorsabban összegyűj-
sük. A Hadsegélyző Hivatal felkéri
tehát mindazokat, akik ilyen cikkek
előállításával foglalkoztak, hogy a
már kész hósapkákat és érmelegi-
tőket a hivatalhoz (Budapest, IV.,
Váci utca 38.) azonnal beküldeni
szíveskedjenek. A csomagokat a
posta díjtalanul szállítja.

A Hadsegélyző Hivatal közbe jöt-
tével megállapítottuk, hogy ilyen
szürke gyapjufonálból (pamut) ké-
szítendő hósipka, érmelegítő és
térdfédő még körülbelül hatszáz-
ezer darab szükséges. Felkérjük tehát
a magyar nőket, szíveskedjenek az
illetékes főispánnál, Budapesten a
polgármesternél levélben sürgősen
bejelenteni, hogy milyen mennyiségű
pamutot kívánnak vásárolni, hogy
ez alapon a szükséges mennyiséget
az illetékes megyei vagy városi köz-
ponti bizottságnak megküldhessük.
A pamutot nagybanni beszerzési
áron fogjuk rendelkezésre bocsátani.
Egy hósipkára 14, egy pár érmele-
gitőre 7 és egy pár térdvédőre 12
deka pamut kell. Szükség van még
ezenkívül ötszáz ezer darab haskötőre
és ötszáz ezer pár kapcára. Hadra
kelt katonáinkat a magyar nők aján-
doka van hivatva megvédeni az idő
viszontagságaitól. Kérjük tehát a
sürgős jelentkezést, hogy az áldásos
munka mielőbb megindulhasson. Az
Országos Hadsegélyző Bizottság II.
számu albizottsága nevében

Budapest, 1914. szeptember 9.

Serényi Béla gróf. s. k.
elnök.

Simontsits Elemér, s. k.
alelnök.

1. Hósapka. Készüljön világos
szürke gyapjufonálból (berlini pa-
mutból), ennek hiányában világos
barna (kakiszínű), szóval olyan színű
fonálból, amely hasonlít a katonák
csuka szürkének nevezett ruhájához.

Kezdjük a munkát úgy, mint a
harisnyánál s vegyünk négy türe
össze en 141 szemet. Mintázzuk a
kötést felváltva két sima és két for-
ditott szemmel és figyeljünk külö-
nösen arra, hogy ez a sorrend ak-
kor se zavartassék meg, amikor
egy tőről átmegyünk a másikra.
Az első sort dupla fonállal kell kötni,
a többi munka szimpla fonállal foly-
tatandó. Harisnyaszerűen kössünk
15 centiméter magasságig. Ezután
ne kössünk többé köröskörül, hanem
oda-vissza, hogy nyílást nyerjünk.
Igy folytatjuk a munkát 20 centimé-
ter hosszban minden fogyasztás nél-
kül. Ha a 20 cméter nyílással elké-
szültünk, vagyis ha az egész munka
35 centiméter magas, akkor mindkét
oldalon 50-50 szemet végezzünk
be. A közepében megmaradt 44
szemmel pgdig tovább kötünk 20 —
20 centiméter magasságig úgy, hogy
az egész darab legyen 55 centimé-
ter hosszú. Ezzel végleg befejezzük
a kötést, s ugyanazon a pamuttal
variva, formáljuk a fejtetőt s a
homlokot, amely utóbbira 6 centi-
métert számítsunk. Ha az első sapka
elkészült, próbáljuk azt valamelyik
férfi fejére. A sapka akkor kifogás-
talan, ha a nyílás széle kö:öskörül
szorosan tapad a homlokhoz, archoz
s állhoz.

A hósapka ugyis köthető, ahogy
azt a Hadsegélyző Hivatal levélileg
terjesztette, mert az a minta is k fo-
gástalan. Flanellből ne készítsünk
hósapkát, mert ez kevésbé felel
meg a célnak.

2. Érmelegítő Ugyanolyan anya-
got használjunk, mint a hósapkák-
nál. Ha a szürke szín fogytán van,
akkor az érmelegítőnek az a vége,
amely a zubony alól nem látszik ki,
akár milyen színből is köthető. Dol-
gozzunk harisnya szerűen összesen
76 szemmel, az első sort dupla fo-
nallal és mintázzuk a kötést úgy,
mint a hósapkánál, tehát következe-
tesen két sima szem után mindig
két fordított szem. Az érmelegítő
hossza legyen 20 centiméter.

3. Térdvédő. Kössük lehetőleg ugyanolyan szinből, mint a hósapkát. Ha a szürke szín elfogy, vehetünk bármilyen színt is, mert a térdvédő nadrág alatt is hordható. Formára nézve ugyanolyan a térdvédő, mint az érmelegítő, csak hogy nagyobb. Dolgozzunk tehát 122 szemmel és szabjuk meg a hosszat 35 centiméterben.

4. Haskötő. Készüljön jó meleg flanelből lehetőleg gyapjú flanelt alkalmazunk, ennek hiányában vehetünk gyapottflanelt is. A színe mellékes, csak ne fogjon. A formája téglalakú, szélessége 35 centiméter, hossza 100 centiméter. Mindegyik végén a felső sarokban legyen egy-egy 70 centiméter hosszú madzag. Ugyiszintén legyen a haskötő felső szélén is két madzag, még pedig egy a hossz középtől 15 centiméterrel jobbra a másik ugyanennyire balra. Az egyik madzag legyen 20 centiméter, a másik 100 centiméter.

5. Télikapca. Készüljön gyapjú vagy gyapottflanelből, de készülhet barchentből is vagy pedig gyapjuból szőtt színtartó női szövetből. A kapca anyaga ne legyen igen vastag. Hossza 60 centiméter, szélessége 50 centiméter. A kapcát beszegni nem szabad.

Ima.

Irtá: Hegyi Ilona III. p. i. t.

Nagy Isten! minden árvának Gondviselő, szerető édes Atyja, ki szereted a magyar Népet, ne engedd, hogy elveszen, elpusztuljon a mi szeretett, drága hazánk.

Nagy Isten! őrizd meg pusztító ellenségtől, amely szétrombolná legnagyobb kincsünket: vérrel szerzett drága hazánkat.

Óvd meg a mi szent Koronánkat olyan kezektől, melyek tisztaságát bepiszkitanák.

Védd meg a mi öreg Királyunkat a veszedelemtől; tartsd meg az egészségét, hogy még sokáig uralkodhasson.

Még egyszer kérünk, gondviselő édes Atyánk, óvd meg drága Hazánkat, szent Koronánkat és koronás Királyunkat.

Amen.

— Egy pár hátralékos — valószínűleg feledékenységéből — mai napig sem küldötte be a „Székelyország” harmadik évnegyedének előfizetési díját. Miután a mostani nehé helyzetben is mi pontosan teljesítjük vállalt feladatunkat, ismételtén kérjük a hátralékos díjnak kiadójavatalunkhoz való sürgős beküldését, nehogy a lap szétküldésénél e miatt fennakadás történjék.

SZÉKELY GAZDA.

A háboru és a kenyérfogyasztás.

Diadalt diadal után arató hadseregünk kenyérliszt fogyasztása természetesen igen nagy s ennek következtében a monarchia liszt fogyasztása is jóval nagyobb, mint más években, mert bár eddig is ugyanannyi ember anyagunk volt, mint most, mégis azok egyrésze kevesebb kenyeret, d. több burgonyát, tengeri lisztet s egyéb olyan anyagot fogyasztott, melyek romlékonyságuknál és egyéb okoknál fogva a hadsereg táplálására nem alkalmasak. Tekintettel pedig arra a körülményre, hogy idej termésein is gyengébb a szokottnál, hadseregünk kenyérliszt szükségletét csak az esetben fedezhetjük fennakadás nélkül, ha mi, itthonmaradottak kevesebb kenyérlisztet s több olyan anyagot fogyasztunk, a mely hadseregünk táplálására nem alkalmas, a minő a tengeri liszt, burgonya stb. Kötelességünk továbbá az is, hogy a legmesszebbmélőleg tegyük meg mindent, a mi jövőre nagy termést biztosít. Vessünk sok búzát és rozsot, ha mindjárt csak egy szántásba is, csak éppen arra vigyázzunk, hogy a talaj apróra legyen elboronálva. Trágyázzunk bőven szuperfoszfáttal s ha az a vasúti szállítási akadályok miatt nem érkezhethet meg vetés előtt, szórjuk rá a vetésre október, november hónapokban, vagy akár a tél folyamán hómentes időben, mert az ilyen módon alkalmazott szuperfoszfát terméshozó hatása éppen olyan nagy, mintha vetés előtt szórtuk volna ki.

A háboru és a husfogyasztás.

Vitéz hadseregünk akadályt nem ismerve, halad előre. A nagy fáradalmakat katonáink jól bírják, mert kitűnő táplálásban részesülnek. Nálunk nincs is éhező katona, mint az ellenséges hadseregekben s mert éppen katonáink mindenike naponta 40 deka huszt fogyaszt, szervezetük a legnagyobb erőmegfeszítésre is képes. Hadseregünk ma legalább ötszörte több marhahuszt fogyaszt, mint béke időben, a mit Ausztria és Magyarország több, mint 15.000.000 darabot kitevő szarvasmarha állománya minden károsodás nélkül el is bír, ha mi, itthonmaradottak korlátozzuk marhahus fogyasztásunkat. Hadseregünk már a leves-főzés, s könnyebb elkészíthetése miatt sem nélkülözheti a marhahuszt, ellenben mi könnyedén, minden hátrány nélkül áttérhetünk a sertés- és juhhus fogyasztására. A nagy Németország, a melyet mindenben példaként állíthatunk magunk elé, husszükségletének 65 százalékát sertéshussal fedezi. Reánk is minden tekintetben csak hasznos volna, ha kimélnők szarvasmarha állományunkat s ha a sertéshus általánosabb fogyasztásával fellendítenők s jövedelmezőbbé tennők sertéstenyésztésünket.

A háboru miatt megapadt gazdasági igászerő.

Gazdánk jelentékeny része ma jóval kevesebb igás erővel rendelkezik, mint normális viszonyok között, mert igás erejének egyrésze a hadseregnek a hazának teljesít szolgálatot. Különösen az őszi vetőmunkálatoknál okoz ez zavart, a mi miatt nagyon sok gazda nem szánthatja meg háromszor talaját, miként máskor szokta tenni. De vessünk inkább többet egy szántásba, mint a szokásosnál kevesebbet három szántásba. Egész jövőnk szempontjából nagyon fontos dolog, hogy jövőre a rendesnél is nagyobb bevett területen nagy búzatermésünk legyen. Különösen a kukorica, burgonya, répaföldeket csak egyszer szántsuk s apróra elboronálva vessük be. A gyengébb talajművelést pedig pótoljuk dusabb szuperfoszfátózással, mert ha ezt elmulasztjuk tenni, akkor a gyengén művelt talajokon igazán nem várhatunk nagy termést. Szórjunk ki kat. holdanként 200-250 g. szuperfoszfátot, ha lehet a vetőszántás előtt, ha pedig addig nem kaphatjuk meg a szuperfoszfátot, a mi a mostani nehézkes vasúti forgalom mellett könnyen lehetséges, szórjuk rá azt a már kikelt vetésre október-november hónapokban, sőt akár télen is hómentes időben, mert számtalan kísérlet bizonyítja, hogy a vízben könnyen oldható foszforsavat tartalmazó szuperfoszfát felültrágyázás esetén is, különösen a csak tavasszal bokrosodó búzáknál, ép oly terméshozó hatással bír, mintha vetés előtt szórtuk volna ki.

A háboru miatt akadályozott vasúti forgalom.

Az olyváratlanul beköszöntött háborus állapot, a mily fényes jövővel kecsegtet, ép oly káros befolyással van jelenleg úgy a mezőgazdaságunk, mint iparunkra. A vasúti forgalom megakadása miatt sem a mezőgazdaság, sem a kereskedelem nem tudja szükségleteit beszerezni, s így a gazdák által megrendelt szuperfoszfát mennyiségek is csak ezután kerülhetnek elszállításra, most is csak nyitott vasúti kocsikban, a melyekbe a műtrágyát nemcsak bera- ni, de be is kell fedni kátránypapírossal, mert elegendő vízhatlan vászon nincs; ez a befedés pedig hosszadalmas munka s így a gyárak alig fél annyi műtrágyát tudnak elszállítani, mint a mennyit zárt kocsikban szállíthatnának el. Nagyon sok gazda tehát csak későre, okt. — novemberben fogja megkapni a megrendelt szuperfoszfátot; ez azonban ne okozzon gondot, mert a szuperfoszfátot az elvetett, s már kikelt vetésre október-novemberben, sőt hómentes időben télen is ki lehet szórni, s ilyen módon való kiszórása esetén sem kisebb terméshozó hatása, mintha vetőszántás előtt szórtuk volna ki. Békés- és Csanád megyében nagyon sok kisgazda rend-

szert is csak kora tavasszal szórja rá a szuperfoszfátot a búzavetésre, s az eredménnyel nagyon megvannak elégedve, a mi éppen a kisgazdánál nagyon sokat jelentő dolog.

Krónika.

A háboru története.

Szeptember 9.

— Szentpétervár fölött német repülőgép jelent meg.
— A német hadsereg megkezdte Ostendé bombázását.
— A francia kormány megparancsolta Gallieni tábornoknak, hogy a véksőhig védje Páris.
— Páristól keletre nagy csaták folynak.
— A szerb vezérkar főhadiszállását Kragujevácból Valjevóba helyezte át.

Szeptember 10.

— Belgium egy részét a kormány víz alá helyeztette, hogy a németek előrehaladását megakadályozza.
— Páris legszélsőbb erőit már bombázzák a németek.

Szeptember 11.

— Páristól keletre Maux és Montmirail közt a németek visszavetették a túlerőben levő ellenséget.
— Az ország déli határain több szerb bandát kiszorítanak a mieink.
— Joachym porosz herceg megsebesült.
— A Verduntól délre eső zárerdőket bombázzák a németek.
— Hindenburg tábornok megverte az orosz hadseregnek még Poroszország területén tartózkodó balszárnnyát. A Nyemen felé üldözik az ellenséget.

— Károly Ferenc József kir. herceg, trónörökös és Frigyes kir. herceg, hadseregfelügyelő a csatateremben üldözik.

— Az ujonnan felvett lemergi harcok kedvező kilátással folynak.

— A 20-22 éves népfelkelőket jelentkezésre szólította a hadvezetőség.

Szeptember 12.

— Lembergnél a csata tovább folyik, támadásunk lassanként tért hódít.

— A német lovasság bevonult a Szajna mellett fekvő Troyesbe.

— A finnországi orosz hadtest kísérletet tett, hogy Lyck felől beavatkozzék a keletporoszországi harcokba, de Lyck mellett vereséget szenvedett.

Szeptember 13.

— A lemergi csatában a gródekai műút mentén sikerült az ellenséges haderőt visszavetni, 10.000 orosz elfogni és számos ágyút zsákmányolni. Ez az eredmény azért nem volt teljesen kihasználható, mert északi seregünket Ravaruskánál túlerő fenyegeti.

— Hindenburg tábornok a keletporoszországi orosz sereget teljesen megverte.

— Budapestre 16 ágyut szállítottak, amelyeket derék csapataink vettek el az oroszoktól.

— A római szentszék intézkedéseket tett a béke érdekében.

Szeptember 14.

— A nagyvezérkar közli: a nyugati harcszíntéren a német hadműveletek új csatát eredményeztek, amely kedvezően alakul.

— A németek Belgiumban három hadosztályt, amely kísérletet tett, hogy Antwerpenből kitörjön, visszavetettek.

— Az új nagy német-francia csata 120 km. fronton folyik.

— A negyedik (budapesti) hadtest a lemergi csatában egyedül 80 ágyut és 5000 foglyot zsákmányolt.

— Keletporoszlországban verik a muszkát. Eddig legalább 150 ágyut és 20–30 ezer foglyot vesztek.

Szeptember 15.

— Csapatainknak Galiciában az orosz tulerő elől kedvezőbb állásokba való vonulása a legnagyobb rendben megtörtént. 80 ágyut és több mint 10,000 foglyot vittek magukkal.

— Dankl és Auffenberg seregei egyesültek a főhadssereggel.

— A német császárnak Hela nevű kis cirkálóját egy ellenséges tengeri naszád torpedója elsüllyesztette. Csaknem az egész legénység megmenekült.

— Hindenburg hadserege nagy erővel már a határon túl áll és a suwarki kormányzóságot német közigazgatás alá helyezte.

Katona-nóta.

Írta: Földes Zoltán.

A bakkancsom legjobb fajta:
Harminckettő a lyuk rajta,
Majd megvarrja az orosz cár,
Ha a magyar baka diktál.

Dörg az ágyu, szól a puska,
Szalad szörnyen az atyuska.
No, ez a muszkára rávall:
Megfenyeget a talpával...

Ne fuss, ne fuss, álnok muszka,
Állj meg legalább egy szuszra.
Ruhád, lelked szörnyű rossz ám;
Hát egy kicsit helyrehoznám!

Ráncbaszedem a gunyádat,
Megsimogatom a hátad;
A világ olyant nem látott,
A hogyan én adjusztálók!

Reperállak, gúzsba kötlek,
Zörgő szalmával kitöltlek.
Fonom hajad pántikába,
Ugy megyünk ketten a bálba.

Ejnye, adta! Miklós bácsi,
Reszketnek a térd kalácsi!
Ha beteg, hát helyrehozzuk,
Puskatussal masszírozzuk.

Hogyha meghal, az se nagy baj;
Nem válunk el mi haraggal,
Mert: hogy mindent nekem testál:
Én leszek az új orosz cár.

Pétervári palotába
Ezer szolga áll haptákba,
Hajladoznak, szalutálnak,
Töltögetik a pipámat.

Hej, de míg azt töltögetnék,
Tudom, a könnyem kiesnék,
Ott hagynám a koronámat,
Fölkeresném szép hazámat!

Bort a harcoló katonáknak.

A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete sürgős felterjesztést intézett a földművelésügyi miniszterhez, hogy hasson oda, mikép a katonaságnak borral való ellátása az egész hadseregnél akadálytalanul történhessék, másrészt legyen gondja rá, hogy ez a bor a törvény követelményének megfelelően, vagyis, hogy a helyzetet lelkiismeretesen üzerek katonáink egészségének rovására ki ne használják.

Hinniük kell, hogy fogantja lesz ennek a felterjesztésnek, a mi igen jelentékeny hadászati, egészségügyi és közigazgatási kérdéseket érint nagyon közéről.

A harcoló katonának ugyanis nemcsak a fegyver az ártó ellensége. A hiányos ételmezés, a sok gyümölcs, az egészségtelen víz, a megfertőzött levegő következtében sok minden járvány alakjában kísérik a hadsereget ez ezek még több áldozatot követelnek, mint a sehrapnelek és a gépfegyverek.

Ennek a sokoldalú veszedelemnek egyik leghathatósabb ellenszere az, ha a mindig megbízhatatlan falusi víz helyett más egészségesebb italt nyújthatunk a harciaknak, a mely előli a bacillusokat, előmozdítja az emésztést és fokozza a teher és fáradságviselési képességet. Azok az eszközök, a melyekkel sikeresen lehet védekezni a járványok, a fertőzések ellen a harctereken nem igen szerezhetők meg. Éppen azért kell fokozott figyelmet fordítani arra, hogy megbízható, e mellett kedvderítő italt és pedig csakis bort kapjanak a vitéz harcosok. Ne feledjük el, hogy harcosaink fele, de még több is bortermelő vidékről indul a harcba, tehát olyan férfiak, akik a bort megszokták és megkivánják. Hisz köztudomásu, hogy bortermelő községeink adják a legtöbb és legéletrevalóbb ujoncot. Ezeket éppen életük legnehezebb napjaiban megfosztani nemzeti italuktól, nemcsak stratégiai szempontból volna esztelenség, de egyébként is kegyetlenség volna.

Mindezekhez járulnak a közigazgatási szempontok is, a melyek az országot igen közéről érintik. A mezőgazdaság az egyetlen záloga lesz annak, hogy az állam a mi-

liárdokra rugó terheket elviselhesse. A bor és szőlőgazdaság az utolsó években sokat szenvedett. De vannak borkészleteink és néhány hét múlva megindul a szüret, mely mennyiségre türethetőnek. minőségre jónak ígérkezik. Félmillió család boldogulása függ attól, hogy a készletek és a termés értékesíthető legyen, a miben joggal kell számítani a katonaságra.

Felkéri az egyesület a minisztert arra is, hogy a katonai borszállítványok fokozott ellenőrzéséről gondoskodják és erre az ország hatóságainak figyelme is felhívassék. A mire éppen nagy szükség van. Hiszen csak a napokban leplezték le egy ilyen hiénát Szabadkán, a ki az ő tág lelkiismeretével hamisított bort szállított a katonaságnak.

Ezek a felterjesztésnek a főbb mozzanatai, a melyek bizonyára figyelemben is fognak részesülni.

HIREK.

— **Ne mulassunk!** Gróf Majláth erdélyi püspök felhívást bocsátott ki, amelyben a papokat arra kéri, hassanak oda, hogy a háboru ideje alatt úgy a bucsuk és névnapok alkalmával tartani szokott lakomák, mint egyéb multság jellegével bíró összejövetelek szüneteljenek.

— **Kinevezés.** A pénzügyi miniszter Tary Sándor oklándi adóhivatali tisztet állomáshelyén és a X. fizetési osztályban való meghagyása mellett, adóhivatali ellenőrnek nevezte ki. Az igazságügyminiszter pedig Dr. Szekeres László marosvásárhelyi törvényszéki jegyzőt önálló működési körrel ruházta fel.

— **Egyetemi polgárok!** E megszólítással hazafias lelkesedéstől áthatott felhívást tett közzé Dr. Márki Sándor, a kolozsvári Ferenc József tudományegyetem e. i. Rectora. A felhívás teljes egészében olvasható a „Székelyország” kiadóhivatalának kirakatablakában.

— **Fanghné Gyujtó Izabella,** a magyar író, magyarul érző írónő régi gárdájából való írónő, az Erdélyi Irodalmi Társaság tagja, 75 éves korában elhalt Kolozsvárt. Sirjánál az E. I. T. nevében Dózsa Endre elnök mondott emlékbeszédet.

— **A háboru és az iskolák.** A kézdívásárhelyi áll. polgári leányiskola tanári kara és ifjusága e hó 14-én a tornateremben összegyűlt, ahol Balázs Márton igazgató szép beszédben ismertette a mai idők rendkívüli súlyát s azt a hazafias áldozatkésztséget, amely ma ifjat és öreget, erőset és gyengét munkára szólít fel. Beszéde végén bemutatott egy ímát, amelyet a tanulók mindennap a tanítás kezdete előtt el fognak mondani. Az ima így hangzik:

„Mindenható jó Atyánk! alázatos gyermeki szívvel könyörgünk Hozzád, a megpróbáltatás nehéz napjai-

ban. Áldd meg magyar nemzetünknek és hű szövetségesének fegyvereit, hogy általuk az igazság győzedelmeskedjék s ezáltal pedig a világ összes népei mietőbb nyugalom és jóléthez jussanak. Amen.”

Majd elhatározták, hogy a háboruban levő harcosok részére hósapkákat és kécsukló-védőket készítenek a kézimunkatanítónő vezetése mellett s így egyszerre 175 darabot lehet előállítani.

— **Fizessük az adót.** Az állami adók önkéntes megfizetésére most kiválóan nagy szükség van azért, hogy a hadbavonultak itthon maradt családtagjai részére megállapított segélyösszegek fedezhetőek legyenek. A m. kir. miniszterium 147.500—III. c.—1914 B. M. sz. körrendeletével a városoknak kötelességévé tette fizetőképességük minden tekintetben való föntartását. Hazafias kötelességet teljesítünk tehát, ha a végrehajtás bevétele nélkül, köztartozásainkat minél előbb mindnyájan megfizetjük.

— **A szülők figyelmébe.** Zongorát, éneket, elméletet, összhangzattant, női kézi-munkát, himzést, olajfestést havi 10 K szerény díjért tanít: özv. Mihálovits Béláné tanárné Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 31. szám.

— **Távcsovek katonáinknak.** A hadvezetőség e helyen is kéri a polgári társadalmat, hogy távcsoveket is adományozzanak, miután azokra a táborban katonáinknak nagy szükségük van.

— **A háboru térképei.** A Magyar Földrajzi Intézet Részvénytársaság kiadásában jelentek meg a legjobb háboru térképek, melyek különböző nagyság- és árakban kaphatók a „Székelyország” kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

— **Orosz helyett Poroszfalu.** Kézdívásárhelyt mozgalom van kézdívosban, — mint a Székely Újság írja — hogy a város szomszédságában levő Oroszfalu nevét *Poroszfalu* változtassák, hű szövetségesünk: Poroszország iránt való rokonszenvből. Udvarhelyvármegyének is van Oroszhegy nevű községe. Itt sem ártana egy P betűt illeszteni a falu nevéhez, hogy a világháboru emlékére: *Poroszhegy* legyen a tekintélyes nagyközség elnevezés — Ajánljuk ez eszmék megvalósítását úgy Bárány Szentkeresztly Béla, mint Ugron János főispánok szíves figyelmébe.

— **Hangverseny.** A cs. és kir. 82. gy. ezred zenekara a Vörös Kereszt-Egylet javára ma vasárnap este a Budapest szálló kávéház és éttermében Hangversenyt rendez. Belépti díj személyenként 50 fillér. A vendéglői bruttó bevétel 5 százaléka szintén a Vörös Kereszt-Egylet részére van felajánlva.

— **A Külügy-Hadügy,** melynek egyes számai 20 fillérért kaphatók, ezentúl minden második nap meg-

jelenik és tájékoztató vázlatokkal illusztrált közleményeket hoz a háborúról, a külpolitikai helyzetről és hozza a sebesültek, halottak és hadifoglyok névsorát. Szerkesztősége és kiadóhivatala: Budapest, VIII. Nép-színház-utca 16.

— **Übersiró népfelkelő.** Ezt a szép levelet Ambrus Gábor somogyviszlói kisgazda írta a m. kir. 9. honvéd gyalogezred 16. népfelkelő századából otthon maradt feleségének: „Hogyha írsz egy pár sort reszkető kezdedre”, — Legfröbb kéresem, óh ezt ne feledd el: — Fogd meg kis fiaim gyenge kis kacsóit, — Vezesd, hadd írjanak, óh csak egy parányit. — Csak egy sor, egy betű, csak egy vonás legyen. — Egy kedves emlékem hadd legyen itt nekem, — Szívemre teszem azt s úgy érzem csupán, — „Mintha csak hallanám (Aranyos apuskám)” — Csókold meg helyettem, szorítsd hő kebledre, — Ne félj! megsegít a Magyarok Istene. — Szeresd helyettem is, neveld őket szépen — Isten és a magyar haza szeretetében — Mond nékik, hogy jövőik csak kicsit várjanak, — Szüksége van reám a magyar hazának. — Ne sirj! Oh bár hozzon akármít a végzet, — Ne sirj! Magyar nőnek ismerlek én téged, — Ne sirj; akár meddig távol leszek tőled, — Egy legyen előtted, nem tudjuk a jövőt, — De a Magyar haza most mindenekelőtt — Ilyen a józan derék magyar ember szíve és gondolkozása.

— **Egy székely harcos temetése.** Kiss János cipész-segéd az Orbán, Nagy és Tamás cégnél Székelyudvarhelyt, egyszerű kövített volt s mint ilyen a galíciai csatatéren harcolt a muszkák ellen. A mellén megsebesült és Tordán ápolták. Azonban a leggondosabb ápolás sem tudta életét megmenteni felesége és négy gyermeke számára. Hősi lelkét visszaadta Teremtőjének. E hó 16-án temették el a 38 éves család apát Torda város hazafias közönségének impozáns részvételével. Szébbnél szebb virágcsokrokkal, koszorúkkal borították el a haza szabadságáért elvérzett harcos koporsóját, melyen ott díszlett a város közönségének ékes koszorúja is. Dr. Balázs András kath. esperes szentelte be a koporsót és tartott buzgó imát székely honfitársunkért, aki szintén egyike volt azoknak a névtelen hősöknek, akik a védett szent ügy érdekében oroszlan bátorsággal mennek szembe az ellenséggel. A koporsót felváltva 6-6 csendő és katoná vité. A temető felé menetel közben a tordai Zene-egylet gyászindulókat játszott. A nagyközönség a koporsót egész a sírig kísérte, ahol Dr. Szentkóvics Aurél városi tisztviselő mondott meghatóan szép búcsúbeszédet. Végül a dalárda könnyekig megható gyászéneke közben hullottak a göröngyök a koporsóra és a kétségbeesés gyötrelmei között maradt özvegy hangos zokogása mély benyomást keltett. Kiss János polgári körben is élénk résztvevő szaktársai ügyének intézésében. Dícsősége halált halt s a tordai hazafias közönség rendkívüli részvételét valóban kiérdemelte.

— **Iskolai értesítés.** A székelyudvarhelyi ref. főgimnáziumba szeptember 15-ig beiratkozott 286 tanuló. Akik elmaradtak, a tanári kartól kérhetik felvételüket mindaddig, amíg a tanítás megkezdődik.

Új tiz parancsolat.

Minden nős ember jövedelmének öt percentjét, minden nőtlen tiz percentjét adja oda háborus célokra. Aki csal, az hazáját csapja meg és aki hazáját csapja be, az gyilkosabb az anyagiilkosoknál.

Minden váratlan jövedelmet, hasznát, várt pénzt külön azonnal és egészben oda kell adni.

Aranyban, ezüstben a feleslegest, az igazi cicomát be kell cserélni a kis vas emlékért.

Dohányos ember szivarjából, cigarettájából mindennap dobjon bele egy-két darabot a győjtőszekrénybe. A dohányzás luxus, de csak annak, akinek telik rá, akinek nem telik, annak mindjárt életszükséglet lesz. Az életszükségletet luxussá tenni, ez az emberi jólét végső foka.

Fehérnemű a beteg szalonruhája és mert a fehérnemű az egyetlen, amiből mindenkinek van feleslegesen mindenki adhat pár darabot. Aki lusta arra, hogy kikeresse szekrényéből azt, annak úgy sincs szüksége rá, mert lusta arra is, hogy fehérneműt váltson.

Újságját, könyvét kiki küldje be a katonák kórházakba. Ha most mindenki visszaadja így azt a sok könyvet, amit életében kölcsön kapott és megtartott, akkor minden beteg közkatonából irodalmi tábor lesz mire felgyógyul.

Minden férfi tanuljon meg a katonáskodásból annyit, hogy a fegyvert fogni és célba löni tudjon. Egy civil, aki tud bánni a fegyverrel, többet ér, mint az a katoná, aki csak elpuffogatja a töltényeit. A lengyel céllövészek legyenek az ideáljaink és nem a labdarugdalkozó angolok, mert egy Mannlicher-golyó többet ér a világ összes labdájánál.

A férfi kar védi meg a hazát, az asszonyé teszi boldoggá. Vannak feladatok, amelyekben a gyenge nem a legerősebb. Az asszonyt különben nem kell tanítani a feladataira csak oda kell állítani.

A tűzvonalon kívül állék fegyvere az ima. Az Isten mindig az erősebb sereggel tart, de az erőt nem a numerus, hanem a lélek teszi. Isten nélkül nincs győzelem és az Isten azoknak az imáját is hallja, akik nem imakönyvből imádkoznak.

... És komolyodjunk, javuljunk meg mindenben. Az ellenséget nem szabad lekicsinyelni, de legalább is olyan kiméletlenül törjünk rá, amilyen kiméletlenek voltunk a békés időkben idehaza, egymás között. Akkor hamar elvégezzük vele!

Aida.

Eredeti legújabb táviratok.

Beugratott franciák.

Róma, szept. 18.

A párisi Lyberte, a francia radikális többségi párt szócsöve, éles hangon kezdi támadni Anglia és Oroszország machinációját (M. e. s. o.)

A szerb királyság megsemmisülése.

Bécs, érk. szept. 18.

A Huillawache Korr. abszolút hiteltelen beszélgetést közöl egy Néből Szalonikibe érkezett kiváló államférfiával, aki elmondotta, hogy Szerbiában tisztán látják már a Karagyevics dinasztia monarchia-ellenes politikájának gyászos következményeit.

Péter királynak nem maradt más választása, minthogy családjával és tanácsadóival örökre elhagyja Szerbiát.

Franciaország katonai összeomlásával, Szerbiát is magával rántja a romlásba. (M. e. s. o.)

Lengyelek ébresztője.

Berlin, szept. 18.

Morgen tábornok proklamációt intézett a lengyelekhez, amelyben Lemza és Varsó kormányzóságok lakóival közli, hogy az orosz Narews hadsereg megsemmisült.

Az osztrák hadsereg a Visztulán inneni része pedig Galícia felől győzelmesen közeledik az Orosz-Lengyelországban előnyomuló német haderő felé.

Hindenburg hadvezér egyik hadtestével elővédként jó és baráti jobbot nyújt a Lengyelek felé. Felkelésre buzdítja őket politikai és valószínű szabadságuk kivívása érdekében.

Hatalmas és kegyelmes. Császárságának akarataként hirdeti ezt és elvárja a lengyelek lovagias gondolkozásától, hogy bennünket, mint szövetségeseiket barátságosan fogadjanak. (Min. eln. sajtó oszt.)

Bénul az ellenség ereje.

Berlin, szept. 18.

A nagy vezérkar közli, hogy a Moiso és Maas közötti ütközetben végső döntés még mindig nem történt.

Bizonyos jelek azonban arra vallanak, hogy az ellenség ellenálló ereje kezd megbénulni.

A franciák által nagy bravurral megkísérelt áttörés a szélső német

jobbszárnyon, csapataink különösebb erőfeszítése nélkül, önmagában összeomlott.

A német hadsereg középső része lassan, de biztosan tért Lódit.

A Maas jobbpartján, a szélső ponton, az ellenségnek Verdunból megkísérelt kirohanásait könnyűszerrel visszave ettük. (M. e. s. o.)

Fogoly-listák kicserélése.

Bécs, érk. szept. 18.

A Fremdenblatt arról értesül, hogy Angol-, Francia- és Oroszország — az Északamerikai egyesült államok közvetítésére — monarchiáikkal fogoly listáikat kicserélik. (M. e. s. o.)

Muszkaparancsra

Bécs, érk. szept. 18.

A Neues Wiener Teglblatt megállapítja, hogy a szerbek délvidéki betörése az orosz vezérkar parancsára történt és az is elárulja, hogy mennyire tájékozatlanok az osztrák és magyar haderők erőarányainak eloszlását illetően.

A szerb beörréssel szemben fellépett ellen-offenzívánk után, minden további szerb betörés kizártnak tekinthető. (M. e. s. o.)

Franciák döntő veresége.

Budapest, érk. szept. 19.

A nagy főhadiszállásról szept. 18-án délelőtti és tegnap esti jelentésének kiegészítéseként közli, hogy a 13. és 4. francia hadtest és egy további hadosztály részei, tegnap Dayntól délre **döntő vereséget szenvedett és öt üteget veszítettek.**

A csapataink egyes állásai ellen intézett ellenséges támadások véresen összeomlottak.

Hasonlóképpen visszautasítottuk a francia alpesi vadászok előnyomulását.

A Vogézek láncolatánál, a Breusch völgyben, a Reims mellett levő Schateau brimant bevételén **2500 foglyot ejtettünk.**

Egyébként a nyílt csatában is szintén kerültek foglyok kezünkbe és zsákmányoltunk lövegeket, de ezek száma még nem tekinthető át.

A keleti hadsereg a Suwalki kormányzóságban folytatja hadműveleteit. Egyes részei Osmiani vára ellen nyomul előre. (M. e. s. o.)

Hadbíróság elé állított orosz parancsnok.

Berlin, érk. szept. 19.

Martos tábornokot, a 16-ik orosz hadtest parancsnokát, aki elrendelte, hogy minden keletporoszországi helységet gyűjtsanak fel csapatai és a férfi lakosokat löjjék agyon, láncra verve Halleba vitték, ahol hadbíróság elé fogják állítani. (M. e. s. o.)

Nyomtatva és kiadja BETEGH PÁL könyvnyomtató int. Székelyudvarhely